

Εργατική Τάξη & Επανάσταση

Μια συζήτηση Αυτόνομων
στο Βερολίνο του 1992

**ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΒΑΛΤΟ**

«Τρεις χιλιάδες χρόνια
συνεπούς ενδογαμίας
αποδεικνύουν την ανωτε-
ρότητα της φυλής μου!»

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Περίπου τριάντα χρόνια πριν από σήμερα, μεταξύ 20 και 24 Ιουνίου 1992, το εμβληματικό γερμανόφωνο περιοδικό Wildcat, το οποίο εκδίδεται μέχρι τις μέρες μας εκπροσωπώντας ένα τμήμα της γερμανικής αυτόνομης σκηνής, διοργάνωσε ένα θεωρητικό συνέδριο με τη συμμετοχή συντρόφων/ισσών από την Ευρώπη. Οι θεματικές των εργασιών ήταν ποικίλες, όπως π.χ. «Το σύγχρονο εργοστάσιο», «Αγώνες στον τριτογενή τομέα», «Ταξική σύνθεση και Αυτονομία», «Η κρίση των εργατικών σωματείων», «ΕΣΣΔ: μετά την κατάρρευση», «Μετανάστευση και κρατική νομοθεσία στην Ευρώπη», «Μεταναστευτικές ροές: από τον μαζικό στον κατακερματισμένο εργάτη», «Ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά και αυτοκινητοβιομηχανία», «Μέθοδοι της Στρατευμένης Έρευνας» κ.ά.

Αν λάβουμε υπόψη τον χρόνο και τον τόπο διεξαγωγής του Συνεδρίου (διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, πτώση του τείχους και γερμανική ενοποίηση, Συνθήκη του Μάαστριχτ και ευρωπαϊκή εμβάθυνση, μαζική μετανάστευση, πογκρόμ στο Ροστόκ και antifa χώρος) και κατ' επέκταση τα τεράστια ζητήματα που ξεπρόβαλλαν μπροστά στα πολιτικά υποκείμενα της περιόδου, καταλαβαίνουμε ότι αυτή η συνάντηση κουβαλούσε ένα βάρος πολύ μεγαλύτερο από αυτό που της αναλογούσε. Κουβαλούσε το βάρος μιας εποχής που σηματοδοτούσε το τέλος ενός αιώνα.

Στους συμμετέχοντες μοιράστηκαν εξ αρχής τρία ογκώδη ντοσιέ, στα οποία περιέχονταν το πρόγραμμα και οι εισηγήσεις των εργασιών του Συνεδρίου, κάποιες εξ αυτών μεταφρασμένες στα αγγλικά. Μεταξύ των συμμετεχόντων που παρακολούθησαν εκείνες τις συζητήσεις ήταν και τρεις αυτόνομοι σύντροφοι από την Ελλάδα. Ένας εξ' αυτών, ο Γιώργος Μεταξάς, είχε φυλάξει αυτό το υλικό στο προσωπικό του αρχείο και πρόσφατα μας το δώρισε¹. Κι έτσι αποκτήσαμε την πρόσβαση μεταξύ άλλων και στο κείμενο «Εργατική τάξη και Επανάσταση», το οποίο εισηγούνταν την πρώτη συζήτηση του Συνεδρίου. Ακολουθεί η μετάφραση του κειμένου.

1. Τον ευχαριστούμε θερμά γι' αυτό και θα επαναλάβουμε μια παλιά υπόσχεση που είχαμε δώσει και στην συντρόφισσα Ε.Κ.: αυτά που μας δωρίζετε δεν είναι απλά χαρτιά· είναι σκυτάλες. Σκυτάλες μιας μνήμης που απαιτεί την διάσωσή της από τα αδηφάγα σαγόνια των αφεντικών της λήθης. Κι αυτή είναι η μοναδική δέσμευση που προς το παρόν μπορούμε να δώσουμε: δεν είναι λαφυραγώγηση· είναι σκυταλοδρομία.

Μέχρι σήμερα ο καπιταλισμός έχει λύσει όλες τις κρίσεις του μέσω της επέκτασης. Παίρνοντας τη μορφή της απαξίωσης ή ακόμα και της καταστροφής κεφαλαίου, η βάση αυτής της διαδικασίας ήταν πάντα η επέκταση και η εμπέδωση της κεφαλαιακής σχέσης. Εν τω μεταξύ το κεφάλαιο γυρνάει σε όλο τον κόσμο, ψάχνοντας εργατική δύναμη προς εκμετάλλευση. Το τελευταίο παράδειγμα που έχουμε είναι η πετρελαιοκρίση, μετά την οποία οι πετρελαιοπαραγωγές χώρες έγιναν πλήρως κεφαλαιοποιημένες, ενώ οι σχέσεις παραγωγής στις μητροπόλεις αναδιαρθρώθηκαν τεχνολογικά. Δίνοντας μια τέτοια απάντηση στον κύκλο αγώνων του μαζικού εργάτη, το κεφάλαιο όξυνε τις αντιθέσεις σε ακραίο βαθμό.

Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και η επισφαλαιοποίηση στις μητροπόλεις δεν μπόρεσε να λύσει την «κρίση της εργασίας». Αντίθετα, χιλιάδες εργάτες αξιοποίησαν την ανεργία τους από καιρού εις καιρόν ως ελεύθερο χρόνο πληρωμένο από το κράτος. Πρώτοι απ' όλους οι νέοι προλετάριοι, οι οποίοι χρησιμοποίησαν όλες αυτές τις σκατοδουλειές και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για να εξασφαλίσουν απλά ένα εισόδημα, παρέχοντας σχετικά λίγη εργασία. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, τα μικρότερα ωράρια και η «ευελιξία» σε συνδυασμό με το τσάκισμα των πραγματικών μισθών οδήγησαν σε μια εντεινόμενη πίεση για να αυξηθούν οι μισθοί στα εργοστάσια. Η πρωτοφανής επέκταση του τριτογενούς τομέα οδήγησε πανευρωπαϊκά τα κινήματα σε νοσοκομεία, αποθήκες, τράπεζες, σχολεία και άλλες υπηρεσίες.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, οι ελπίδες για σταθερότητα και ειρήνη στον Νότο μέσω των προγραμμάτων εκτεταμένης εκβιομηχάνισης οδήγησαν κατευθείαν σε μια κρίση χρέους. Οι κρατικές καπιταλιστικές χώρες της Ανατολής δεν είχαν την ίδια ευελιξία ούτε μπορούσαν να προβούν σε πιο εντατική εκμετάλλευση της εργατικής τάξης στο εσωτερικό τους και έτσι να έρθουν σε έναν ταξικό συμβιβασμό ανωτέρου επιπέδου. Επίσης δεν ήταν σε θέση να συνεχίσουν να την προστατεύουν από τις αισθητά αιχμηρές δυναμικές της παγκόσμιας αγοράς. Έτσι στα τέλη της δεκαετίας του 1980 κατέρρευσαν ως χάρτινος πύργος.

Έτσι αναδύεται σήμερα ένα πολύπλοκο καθεστώς εκμετάλλευσης σε παγκόσμιο επίπεδο: το κεφάλαιο επικεντρώνεται στις μητροπόλεις και τη στενή περιφέρειά τους (Μαγκρέμπ, Νότιο Μεξικό κ.ά.), ενώ στο Νότο και την Ανατολή μόνο μεμονωμένες περιοχές αναπτύσσονται, κι αυτές μερικώς. Το κεφάλαιο σήμερα δεν είναι σε θέση να απαντήσει στην κρίση που εμφανίζει η εργασία στις βασικές του χώρες μέσω ενός επεκτατικού άλματος.

Αλλά εμείς οι «επαναστάτες» αντιμετωπίζουμε σημαντικά προβλήματα με αυτή την κατάσταση, μιας και αναζητούμε εκείνες τις δυνάμεις που βρίσκονται στο πλευρό μας και θα μπορούσαν να φέρουν την κρίση σε μια ευτυχή κατάληξη για εμάς. Βρίσκονται στον ταξικό αγώνα; Οι παραδοσιακές εργατικές κοινότητες,

μέσα από τις οποίες η τάξη σχημάτισε την -πολιτισμική μεταξύ άλλων- ταυτότητά της και άντλησε την δύναμή της, έχουν σχεδόν καταστραφεί ή έχουν διαλυθεί από τους ίδιους του εργατές. Η Αυτονομία της δεκαετίας του 1970 και τα χρόνια που ακολούθησαν ήταν ένα ψυχεδελικό ταξίδι μες στο εσωτερικό της τάξης. Ό,τι φέραμε στο προσκήνιο, σήμερα κείται μπροστά μας ως ένας σωρός από σκουπίδια: σεξισμός, ρατσισμός, παιδική πορνογραφία... και παντού ανά την υφήλιο η τάξη περισσότερο μοιάζει να σκοτώνει τον εαυτό της και να βουτάει στον εθνικισμό παρά να συγκροτεί εκείνες τις δυνάμεις της με σκοπό να αλλάξει ριζικά την παρούσα κατάσταση.

Μέσα στην Αριστερά, αυτό είναι που δημιουργεί μια ευρεία τάση απέναντι στο κράτος: το κρατικό μονοπώλιο της βίας ως τάση γίνεται δεκτό ως ένα μέσο προστασίας απέναντι στον ρατσισμό, τους βιασμούς και την κακομεταχείριση. Ως μια κρατική παρέμβαση ενάντια στην καταστράτηγηση των νόμων.

Οπωσδήποτε ως ριζοσπαστικός χώρος έχουμε επανειλημμένως ασκήσει κριτική στις σταλινικές και σοσιαλδημοκρατικές απόψεις για την τάξη, όπως για παράδειγμα αυτές που εκφράστηκαν στη δεύτερη Διεθνή αναφορικά με τις «βασικές και δευτερεύουσες αντιθέσεις». Γνωρίζουμε ότι η ταξική πάλη είναι επίσης (και πρωτίστως) ένας αγώνας της τάξης ενάντια στον εαυτό της, ότι μέσα σε αυτό τον αγώνα η τάξη οφείλει να καταργήσει διαλεκτικά (aufheben) τον εαυτό της. Αλλά αυτά τα συνθήματα καθίστανται άνευ ουσίας όταν χρησιμοποιούνται μόνο ως πολεμικές κραυγές. Πρέπει να είμαστε ικανοί να τα εντοπίσουμε μέσα στις συγκεκριμένες συμπεριφορές της τάξης και να μπολιάσουμε αυτές τις συμπεριφορές με το σπόρο της επανάστασης.

Δυστυχώς αυτό δεν είναι πολύ εύκολο για εμάς. Γι' αυτό ξανά και ξανά αρχίζουμε από την αρχή, στηρίζοντας κάθε φορά τις ελπίδες μας στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ταξικός εχθρός μας. Για τους σκοπούς της ανάλυσης, δεν είναι λάθος να διακηρύξουμε το τέλος της ικανότητάς μας να τις αφομοιώσουμε. Είναι πολιτικά λάθος να αντιλαμβανόμαστε την ταξική πάλη εξ αντανακλάσεως και να την υποβιβάζουμε στην κατηγορία του «αντίστροφου ρεφορμισμού», μιλώντας αφηρημένα για «διαμάχες» κ.λπ. Στην ουσία αυτό μας οδηγεί είτε στη θεωρία της ριζοσπαστικοποίησης μέσα από τη μιζέρια είτε σε μια αριστερή εκδοχή της νομοτελειακής κατάρρευσης του καπιταλισμού. Ομολογουμένως, από τη μεριά της τάξης μπορούμε μόνο να επισημάνουμε κάποιες επιμέρους συγκρούσεις, αλλά το σύστημα είναι τόσο διαβρωμένο, ώστε ακόμα κι αυτές οι επιμέρους συγκρούσεις μπορούν να του δώσουν τη χαριστική βολή. Ολόκληρος ο 20ος αιώνας αποτελεί ένα παράδειγμα που αποδεικνύει το αντίθετο: ο καπιταλισμός δεν πεθαίνει από μόνος του.

Και παρεμπιπτόντως, έχουμε την εκτίμηση πως μέσα από την προοπτική ότι όλα σύντομα θα καταρρεύσουν ούτως ή άλλως, δύσκολα θα κινητοποιήσουμε οποιονδήποτε προς την κατεύθυνση μιας χειραφετητικής δράσης, παρά περισσότερο πιθανό είναι να αναλάβουμε την αριστερή εκδοχή των σεναρίων περί οικολογικής καταστροφής. Εμείς οι ριζοσπάστες της αριστεράς έχουμε το πρόβλημα ότι ο τελευταίος κύκλος αγώνων ήταν «υπερβολικά πετυχημένος». Οι προσδοκίες μας είχαν κολλήσει ανάμεσα σε δύο

πόλους: είτε θα κατευθυνόμασταν ευθέως προς την επανάσταση είτε η κρατική καταστολή θα νικούσε. Αλλά όσον αφορά τις μητροπολιτικές χώρες, μπορούμε να πούμε πως οι άνθρωποι κατέκτησαν αυτά για τα οποία πάλεψαν και ότι η καταστολή περιορίστηκε στις πολιτικές πρωτοπορίες.

Η ανατρεπτική πίεση που άσκησαν οι αγώνες δεν κάμφθηκε από τα έξω. Αντίθετα το κεφάλαιο ήταν σε θέση να αξιοποιήσει τις εσωτερικές αντιφάσεις μας και τους ένδον περιορισμούς της τάξης καθεαυτής (διασπάσεις, αφομοίωση, υπερεκκλήρωση των απαιτήσεων, εντατικοποίηση της εργασίας σε κάποιους τομείς μέσω της αποσύνθεσης της διαδικασίας κ.ά.). Αλλά τίποτα απ' όλα αυτά δεν ήταν τόσο λάθος όσο το αυτόνομο αντανακλαστικό: το «αντίο προλεταριάτο». Γι' αυτό ο κύκλος αγώνα δεν εξαφανίστηκε, αλλά μεταφέρθηκε σε ένα άλλο επίπεδο εντός των ταξικών συσχετισμών. Έθεσε την εργασία υπό αμφισβήτηση σε ένα μαζικό επίπεδο, τα περιεχόμενά του συνεχίζουν να έχουν αντίκτυπο σε μια ευρεία «κοινωνική κρίση της εργασίας», οι έμφυλοι ρόλοι τέθηκαν υπό διαπραγμάτευση. Οι άνθρωποι έφτασαν οπωσδήποτε στους άμεσους στόχους τους, αλλά εδώ και λίγο καιρό άρχισαν να τους ασκούν κριτική και να ηγγαίνουν πιο πέρα κι απ' αυτούς.

Επομένως σήμερα τα «όρια της αφομοιωτικής δυνατότητας του καπιταλισμού» είναι εμφανή. Από την μεριά του υποκειμένου, οι κατώτερες τάξεις πάντα οδηγούνταν στην εργασία μέσω της άποψης ότι «τα παιδιά μας πρέπει να ζήσουν καλύτερα από εμάς». Για παράδειγμα, επί δύο δεκαετίες μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, αυτό συνιστούσε μια ρεαλιστική προοπτική. Σήμερα η πιθανότητα μιας ταχείας κοινωνικής ανέλιξης έχει παρέλθει ανεπιστρεπτή.

Κοιτώντας από έξω, ο Κεϋνσιανισμός ήρθε ως απάντηση στον Κόκκινο Οκτώβρη και την εσωτερική απειλή των εργατικών συμβουλίων. Διεμβόλισε τους εργατικούς αγώνες οικονομικά αντιμετωπίζοντάς τους ως «δραστικά αιτήματα» και τους μετέτρεψε στην ατμομηχανή της ανάπτυξης- εξουδετερώνοντάς τους με αυτόν τον τρόπο πολιτικά. Οι αγώνες της δεκαετίας του 1960 και 1970 υπονόμισαν τον Κεϋνσιανισμό, απαιτώντας μεγαλύτερους μισθούς και λιγότερη δουλειά. Το κεφάλαιο, παρόλη την προπαγάνδα που εξαπέλυσε, δεν βρήκε μια πειστική απάντηση για όλα αυτά. Ο Ριγκανισμός, ο θατσερισμός κ.λπ. πάντα σκόνταφταν στις κεϋνσιανές ρυθμίσεις. Μολονότι οι κρατικές δαπάνες αυξήθηκαν, η ικανότητα του κράτους να ανταποκριθεί στις κοινωνικές ανάγκες συνέχισε να βυθίζεται. Όστε σήμερα υπάρχει μια σαφής τάση για «περισσότερο κράτος»: οι ταξικοί αγώνες των ερχόμενων ετών θα έχουν να αντιμετωπίσουν ένα ευρύ μέτωπο συνεργασιών απ' όλες τις πιθανές και μη μεριές των κρατικών συμμαχιών (συνδικάτα μαζί με εργοδοτικές ενώσεις, Πράσινοι μαζί με φιλελεύθερους και ακροδεξιούς, ακτιβιστές της Greenpeace μαζί με μπάτσους, κυανόκρανους μαζί με νατοϊκούς κ.ο.κ.: η κοινή στρατηγική θα επεκταθεί παντού).

Αλλά ο «Κόκκινος Οκτώβρης» δεν ήταν μονάχα μια απειλή: το διεθνές κεφάλαιο επιχείρησε να τον μεταμορφώσει, όπως ακριβώς έκανε και με τους ταξικούς αγώνες, σε μια στιγμή ενσωμάτωσης. Όχι πολύ αργότερα από τον Β'ΠΠ, εντός των πολιτικών συνόρων της ταξικής πάλης στη Δύση, κανείς δεν περίμενε μια εναλλακτική. Το 1968 ήταν πρωτότυπο και γι' αυτό τον λόγο: επειδή ο γαλλικός

Μάης κόλλησε και οι στρατιώτες της Συνθήκης της Βαρσοβίας χάραξαν τον Αύγουστο εκ νέου τα σύνορα μεταξύ Δύσης και Ανατολής. Σήμερα τα σύνορα αυτά έχουν καταρρεύσει. Οπότε η τάξη πρέπει να κάνει ένα βήμα στο κενό. Όμως, μπορεί να το κάνει;

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980, τα «παιδιά του εργάτη-μάζα» ήταν τα πρώτα που ανέλαβαν τα νιάτα της πάλης ενάντια στο σύστημα: αφού είχαν αξιοποιήσει μέσω της εκπαίδευσης τις κερδισμένες κοινωνικές παροχές της προηγούμενης γενιάς, έγιναν δάσκαλοι, νοσοκόμες κ.ο.κ., αφήνοντας μια για πάντα πίσω τους τη ζωή του βιομηχανικού εργάτη. Την ίδια περίοδο έχουμε πανευρωπαϊκά «αμυντικούς αγώνες» που δίνονται από τα παραδοσιακά ταξικά προπύργια: μεταλλεργάτες, λιμενεργάτες, ναυτεργάτες, ανθρακωρύχοι κ.ά. Ομοίως την ίδια περίοδο η νεολαία ξεκινά να δίνει τις δικές της απαντήσεις: μαθητικά κινήματα ξεπηδούν σχεδόν σε όλες τις χώρες, στις μητροπόλεις οι νέοι οργανώνονται σε δρομίσια συμμορίες και κλίκες από δεύτερης γενιάς μετανάστες (τα «άλλα» παιδιά του εργάτη-μάζα)- στην Γαλλία, το Βερολίνο και αλλού.

Μέχρι το καλοκαίρι του 1989 η κίνηση της νεολαίας, οι αγώνες στον τομέα των υπηρεσιών και η πίεση για αύξηση των μισθών στα εργοστάσια είχαν ενταθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε φτάσαμε να ονειρευόμαστε ακόμα κι ένα «θερμό Φθινόπωρο». Όμως μετά ήρθε η γερμανική ενοποίηση, ενώ τον Γενάρη του 1990 μια απεργία εκπαιδευτικών που κράτησε σχεδόν 11 εβδομάδες, όχι μόνο δεν βρήκε ανταπόκριση, αλλά υπονομεύτηκε μάλιστα από το κρατικό συνδικάτο δίχως να κερδίσει τίποτα απολύτως.

Οι πολλές κινητοποιήσεις και αγώνες των εργατών που προέρχονται από την πρώην Ανατολική Γερμανία μπορεί μεν να οδήγησαν σε αυξήσεις στους μισθούς, πλην όμως δεν κατάφεραν να εκφραστούν αυτόνομα. Η γερμανική ενοποίηση οδήγησε στην διόγκωση του κρατικού χρέους σε τέτοια μεγέθη, ώστε μόνο σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούσαν να αντιμετωπιστούν. Η δυτική Γερμανία είχε ανάγκη από την Κοινή Αγορά και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για να αντιμετωπίσει τα κρατικά χρέη της.

Για είκοσι και πλέον χρόνια διεξάγεται μια συζήτηση για την λεγόμενη γερμανοποίηση της Ευρώπης. Σήμερα όμως οι ταξικοί συσχετισμοί στην δυτική Γερμανία έχουν εξευρωπαϊστεί: το κρατικό χρέος μεγαλώνει α λα ελληνικά, τα τρένα καθυστερούν α λα ιταλικά, οι αντιφάσεις γίνονται όλο και περισσότερο αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε απεργίες και διαδηλώσεις. Ταυτόχρονα, μέχρι σήμερα η ενοποίηση φαίνεται ότι είναι ένα τραύμα που προξενεί έναν γενικότερο αποπροσανατολισμό, μια καταστροφική διάθεση και μια επιθετικότητα που κατευθύνεται έναντι αλλήλων.

Ο πόλεμος του Κόλπου ήταν ένα σημείο καμπής για τους ταξικούς συσχετισμούς. Προκάλεσε ένα κύμα παράλυσης σε επίπεδο κοινωνικής πολιτικής, οι απόψεις άρχισαν να προσανατολίζονται απλά στην «επιβίωση». Πρώτα απ' όλα φάνηκε ξεκάθαρα ότι δεν υπάρχει πλέον καμία διπολικότητα στις παγκόσμιες υπερδυνάμεις, μια διπολικότητα από την οποία μέχρι τότε τα εθνικά κινήματα απελευθέρωσης ανά την υφήλιο αντλούσαν δύναμη για να νικήσουν. «Ένας κόσμος, μία δύναμη» είναι η προοπτική για τους καιρούς που έρχονται, καθώς καμία δύναμη δεν

φαίνεται ότι μπορεί να αναχαιτίσει τον αμερικανικό στρατό. Αλλά κι οι ΗΠΑ δεν μπόρεσαν να κουκουλώσουν τα εσωτερικά τους προβλήματα μέσω της εξαγωγής του πολέμου, παρά μονάχα να κερδίσουν λίγο χρόνο για να ανασάνουν. Μόλις μερικούς μήνες αργότερα τα γκέτο στις ΗΠΑ εκρήγνυνται...

Και τι κάνουμε εμείς μέσα σ' αυτή την κατάσταση;

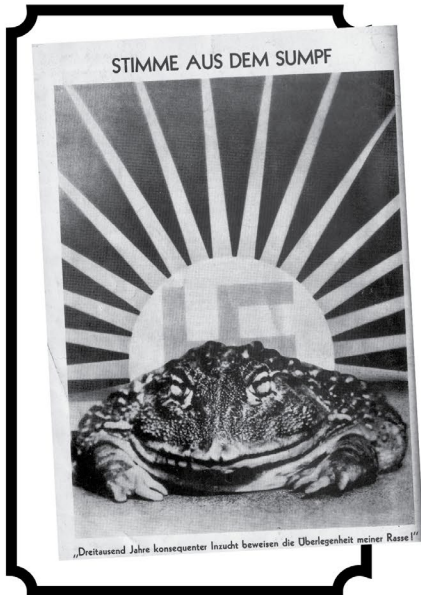
Το «να κρατήσουμε τη φλόγα της επανάστασης ζωντανή» σίγουρα δεν είμαστε σε θέση να το κάνουμε, από την άποψη ότι είμαστε ένας μικρός κύκλος αγωνιστών. Ίσως το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να μεταλαμπαδεύσουμε αυτή τη φλόγα στους αγώνες του σήμερα. Γι' αυτό στον πρώτο κύκλο συζητήσεων προτείνουμε το θέμα της «στρατευμένης έρευνας». Μέσα στους καιρούς όπου όλα κινούνται και είναι ρευστά, μονάχα λίγες αιχμηρές ιδέες φαίνεται να πηγαινούν την ανάλυση ένα βήμα παραπέρα από τους κυρίαρχους τρόπους καπιταλιστικής παραγωγής. Τη στιγμή που η ταξική σύνθεση βρίσκεται σε πλήρη αναδιάρθρωση, ελάχιστα κομμάτια της τάξης αναφέρονται σε αυτή την διαδικασία. Τη στιγμή που ο καθένας θέλει «να βγάζει περισσότερα δουλεύοντας λιγότερο», όλο αυτό δεν οδηγεί σε μια συλλογική μάχη για έναν άλλο τρόπο ζωής.

Σε καιρούς σαν κι αυτούς, λοιπόν, η κύρια ευθύνη των «επαναστατών» είναι να δηλώνουν το παρόν στην κοινωνική κίνηση, να παρεμβαίνουν και να κατανοούν τι αντιστοιχεί να πράξουν για να έρθουν σε ρήξη με το σύστημα. Τίποτα δεν είναι αυτονόητο. Αυτό είναι που αποκαλούμε «στρατευμένη έρευνα».

Εν τέλει, η υλική βάση της ελπίδας μας για επανάσταση είναι το γεγονός ότι η εργατική τάξη είναι εκείνη που αναπαράγει το κεφάλαιο μέρα με τη μέρα. Και σ' αλήθεια, μπορεί όντως το διεθνοποιημένο κεφάλαιο να διατιμά και να εκμεταλλεύεται όλο και μεγαλύτερα τμήματα του παγκόσμιου προλεταριάτου, ποτέ όμως δεν θα καταφέρει να εξουδετερώσει τον θανάσιμο εχθρό που αντιμετωπίζει δίχως να ταυτόχρονα να εξολοθρεύσει τον ίδιο του τον εαυτό.

Οι ελπίδες για τη δράση της πρωτοπορίας και για την ανασύσταση των μπολσεβίκικων μοντέλων πέθαναν όλες τους στην δεκαετία του 1970 (και κάποιες στην δεκαετία του 1980). Με την πτώση του ανατολικού μπλοκ κατέρρευσαν ως χάρτινος πύργος. Στην δεκαετία του 1960 οι (λενινιστές) Εργατιστές άλλαξαν τελείως την αντίληψη που είχαμε για το επίσημο εργατικό κίνημα: εργατική τάξη θα είναι ο αγγελιοφόρος της ανθρώπινης κοινωνίας, η εργατική τάξη από μόνη της θα βρει τη δύναμη να διαλύσει την αστική κοινωνία. Σήμερα, η εργατική τάξη μπορεί να βρίσκεται σε φάση διάλυσης, όμως μέσα από τους αγώνες των τελευταίων ετών ένα νέο εργατικό κίνημα γεννιέται: από τους εργάτες της γραμμής παραγωγής στους τραπεζοϋπάλληλους, από τις καθαρίστριες στους προγραμματιστές. Οι εργατικοί αγώνες και η χειραφέτηση της κοινωνίας ασυμπίπτουν.

αναβήματα του περσικού Aufschichtendes Infoblatt (ex. 15, καλοκαίρι 1991)

Εργατική Τάξη & Επανάσταση

Μια συζήτηση Αυτόνομων στο Βερολίνο του 1992

του αρχείου και πρόσφατα μας το δώρισε¹. Κι έτσι αποκτίσαμε την πρόσβαση μεταξύ άλλων και στο κείμενο «Εργατική τάξη και Επανάσταση», το οποίο εισαχόταν την πρώτη συζήτηση του Συνεδρίου.

Το κείμενο ξεκινούσε λέγοντας:

Μέχρι σήμερα ο καπιταλισμός έχει λύσει όλες τις κρίσεις του μέσω της επέκτασης. Παίρνοντας τη μορφή της αποξένωσης ή ακόμα και της καταστροφής κεφαλαίου, η βάση αυτής της διαδικασίας ήταν πάντα η επέκταση και η εμπέδωση της κεφαλαιακής σχέσης. Εν τω μεταξύ το κεφάλαιο γυρνάει σε όλο τον κόσμο, ψάχνοντας εργατική δύναμη προς εκμετάλλευση. Το τελευταίο παράδειγμα που έχουμε είναι η πετρελαική κρίση, μετά την οποία οι πετρελαιοπαραγωγές χώρες έγιναν πλήρως κεφαλαιοποιημένες, ενώ οι σχέσεις παραγωγής στις μητροπόλεις αναδιαρθρώθηκαν τεχνολογικά. Δίνοντας μια τέτοια απάντηση στον κύκλο αγώνων του μαζικού εργατή, το κεφάλαιο όξυνε τις αντιθέσεις σε ακραίο βαθμό.

Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και η επεξεργασία στις μητροπόλεις δεν μπόρεσε να λύσει την «κρίση της εργασίας». Αντίθετα, χιλιάδες εργάτες αξιοποίησαν την ανεργία τους από καιρού εις καιρόν ως πληρωμένο ελεύθερο χρόνο. Πρώτοι απ' όλους οι νέοι προλετάριοι, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν όλες αυτές τις σκατοδουλειές και τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για να εξασφαλίσουν απλά ένα εισόδημα, παρέκτοντας σχετικά λίγη εργασία. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, τα μικρότερα ωράρια και η «ευελξία» σε συνδυασμό με το τσάκιμα των πραγματικών μισθών οδήγησαν σε μια εντεινόμενη πίεση για να αυξηθούν οι μισθοί στα εργοστάσια. Η πρωτοφανής επέκταση του τριτογενούς τομέα οδήγησε πανευρωπαϊκά τα κινήματα σε νοσοκομεία, αποθήκες, τράπεζες, σχολεία και άλλες υπηρεσίες.

Μια άνω τελεία εδώ! Η Πλατεία Μνήμης σε αυτό το τεύχος καταλήφθηκε από τη ναζι μπράσκα. Ολόκληρο το κείμενο θα βρισκεται μεταφρασμένο και αναρτημένο στο site του Τρανverso αμέσως μετά την έκδοσή του τεύχους.

1. Τον ευχαριστούμε θερμά γι' αυτό και θα επαναλάβουμε μια παλιά υπόθεση που είναι δώδεκα και στην συντροφιά μας E.K.: αυτό που μας δωρίζετε δεν είναι απλά χαρτί· είναι σκυτάλες. Σκυτάλες μιας μνήμης που απαιτεί την διάσωση της από τα οδοιπόρα αγόνα των αφεντικών της λήθης. Κι αυτή είναι η μοναδική δέσμευση που προς το παρόν μπορούμε να δώσουμε: δεν είναι λοφωραγία· είναι σκατολόδρομο.

ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΑΘΤΟ
«Τρεις χιλιάδες χρόνια συνεχούς ενδογναμίας αποδεικνύουν την ανωτερότητα της φυλής μου!»

ΗΡΩΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΑΡΧΕΣΤΕ **PIAZZA MEMORIA**
ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΤΕΧΝΗΤΩΝ

Περίπου τριάντα χρόνια πριν από σήμερα, μεταξύ 20 και 24 Ιουνίου 1992, το εβδομαδιαίο γερμανόφωνο περιοδικό *Wildcat*, το οποίο εκδίδεται μέχρι τις μέρες μας εκπροσωπώντας ένα τμήμα της γερμανικής αυτόνομης σκηνής, διοργάνωσε ένα θεωρητικό συνέδριο με τη συμμετοχή συντρόφων/ισιών από την Ευρώπη. Οι θεματικές των εργασιών ήταν ποικίλες, όπως π.χ. «Το σύγχρονο εργοστάσιο», «Αγώνες στον τριτογενή τομέα», «Ταξική σύνθεση και Αυτονομία», «Η κρίση των εργατικών σωματείων», «ΕΣΣΔ: μετά την κατάρρευση», «Μετανάστευση και κρατική νομοθεσία στην Ευρώπη», «Μεταναστευτικές ροές: από τον μαζικό στον κατακερματισμένο εργάτη», «Ευρωπαϊκή εσωτερική αγορά και αυτοκινητοβιομηχανία», «Μέθοδοι της Στρατευμένης Έρευνας» κ.ά.

Αν λάβουμε υπόψη τον χρόνο και τον τόπο διεξαγωγής του Συνεδρίου (διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, πτώση του τεύχους και γερμανική ενοποίηση, Συνθήκη του Μάαστριχτ και ευρωπαϊκή εμβάθυνση, μαζική μετανάστευση, πογκρόμ στο Ροστόκ και αντίφα χώρος) και κατ' επέκταση τη τέρσισια ζητήματα που ξεπρόβαλλαν μπροστά στα πολιτικά υποκείμενα της περιόδου, καταλαβαίνουμε ότι αυτή η συνάντηση κουβαλούσε ένα βάρος πολύ μεγαλύτερο από αυτό που της αναλογούσε. Κουβαλούσε το βάρος μιας εποχής που σηματοδοτούσε το τέλος ενός αιώνα.

Στους συμμετέχοντες μοιράστηκαν εξ αρχής τρία ογκώδη ντοσιέ, στα οποία περιείχονταν το πρόγραμμα και οι εισηγήσεις των εργασιών του Συνεδρίου, κάποιες εξ αυτών μεταφρασμένες στα αγγλικά. Μετοξύ των συμμετεχόντων που παρακολούθησαν εκείνες τις συζητήσεις ήταν και τρεις αυτόνομοι σίνιτροφοι από την Ελλάδα. Ένας εξ' αυτών, ο Γιώργος Μετοξάς, είχε φιλάει αυτό το υλικό στο προσωπικό

TRAVERSO

antifa